

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1534

Vragen van de leden **Van Wijngaarden** en **Brekelmans** (beiden VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het artikel «Serbia calls on Russia to stop recruiting its citizens as mercenaries for war in Ukraine»* (ingezonden 24 januari 2023).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 14 februari 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Serbia calls on Russia to stop recruiting its citizens as mercenaries for war in Ukraine»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoeveel Serviërs hebben zich naar schatting sinds de Russische aanval op Oekraïne in februari 2022 bij de Russische zijde van de strijd aangesloten?

Antwoord 2

Het kabinet heeft kennis genomen van de berichten dat er Serviërs aan Russische zijde meevechten in Oekraïne, maar heeft geen eigenstandige informatie over de aantallen.

Vraag 3

Klopt het dat de Servische wet het eigen staatsburgers verbiedt om mee te vechten in buitenlandse conflicten, en dat ook vechten voor de Wagner Groep hieronder valt?

Antwoord 3

Het Servische wetboek van Strafrecht verbiedt eigen staatsburgers om «te vechten in buitenlandse conflicten». Dit verbod heeft ook betrekking op de Wagner groep.

¹ The Kyiv Independent news desk, «Serbia calls on Russia to stop recruiting its citizens as mercenaries for war in Ukraine», 17 januari 2023, <https://kyivindependent.com/news-feed/serbia-calls-on-russia-to-stop-recruiting-its-citizens-as-mercenaries-for-war-in-ukraine>

Vraag 4

Zijn er in Servië vervolgingen ingesteld of veroordelingen geweest van individuen die zich bij Rusland hebben aangesloten in de strijd tegen Oekraïne? Zo ja, hoeveel en wanneer?

Antwoord 4

Ja. Sinds 2014 is een dertigtal uit Oekraïne teruggekeerde Servische mannen vervolgd. In ruil voor een schuldbekenenis hebben zij een voorwaardelijke straf opgelegd gekregen van enkele maanden tot een jaar.

Vraag 5

Beoordeelt u de stappen die Servië zet om te verhinderen dat staatsburgers zich bij de Russische strijd aansluiten, en hen eventueel te vervolgen als zij dat toch doen, als voldoende?

Antwoord 5

De Servische wet verbiedt het eigen staatsburgers te vechten in buitenlandse conflicten. Zoals in het antwoord op vraag vier blijkt, vindt vervolging van Serviërs plaats die zich daaraan strafbaar hebben gemaakt. President Vučić heeft zich recentelijk ook publiekelijk uitgesproken tegen rekrutering van Serviërs voor de oorlog in Oekraïne. Ik verwacht van de Servische instituties dat zij, ook in de context van de Russische agressie jegens Oekraïne, zowel preventief als strafrechtelijk actie blijven ondernemen tegen het vechten van Serviërs in buitenlandse conflicten.

Vraag 6

Bent u bekend met berichten dat de Wagner Groep een 'cultureel centrum' opent in Servië?²

Antwoord 6

Ja. Aanwezigheid van een «cultureel centrum» van de Wagner Groep in Servië is vooralsnog echter niet vastgesteld. Van de Servische autoriteiten wordt verwacht dat zij conform de Servische wetgeving tegen elke vorm van rekrutering optreden, vergelijkbaar met de manier waarop de Servische autoriteiten optreden tegen vechten in buitenlandse conflicten, daarmee ook in lijn met de in vraag 5 genoemde uitspraak van president Vucic.

Vraag 7

Bent u het met de leden van de VVD eens dat het niet acceptabel is als een kandidaat-lidstaat van de EU de aanwezigheid toestaat van een groepering die door de EU op basis van vier sanctieregimes gesanctioneerd is?³

Antwoord 7

Van iedere kandidaat-lidstaat wordt verwacht dat deze zich aansluit bij het Europese Gemeenschappelijk Buitenland en Veiligheidsbeleid (GBVB). Hieronder valt ook het overnemen van EU-sanctiemaatregelen. Doordat Servië, ondanks grote druk van de EU, de sancties tegen Rusland niet heeft overgenomen is de aansluiting bij het GBVB significant teruggefallen. Het kabinet vindt dit zeer zorgelijk en is van mening dat, zeker in tijden van oorlog, juist van een kandidaat-lidstaat meer verwacht mag worden. Het kabinet blijft Servië hierop aanspreken, zowel bilateraal als in EU-verband.

Vraag 8

Heeft Servië medewerkers of vertegenwoordigers van het culturele centrum van de Wagner Groep diplomatieke status verleend?

Antwoord 8

Zie het antwoord op vraag 6.

² Talha Ozturk, «Russian mercenary group Wagner opens «cultural center» in Serbia», 8 december 2022, <https://www.aa.com.tr/en/europe/russian-mercenary-group-wagner-opens-cultural-center-in-serbia/2758885>

³ Council of the EU, «EU imposes restrictive measures against the Wagner Group», 13 december 2021, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/12/13/eu-imposes-restrictive-measures-against-the-wagner-group/>

Vraag 9

In hoeverre wordt de opening van dergelijke culturele centra betrokken bij de toetsing van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid van de EU?

Antwoord 9

Zie het antwoord op de vragen 6 en 10.

Vraag 10

Kan de Minister conform de aangenomen motie van het lid van Wijngaarden c.s., voorgesteld op 8 december 2022⁴, zich hardmaken voor de bevestiging van Servisch kandidaat-lidmaatschap indien het dergelijke initiatieven van de Wagner Groep toestaat?

Antwoord 10

N.a.v. de motie van de heer Van Wijngaarden c.s. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2565) heeft het kabinet de Commissie verzocht om met voorstellen te komen op basis waarvan er consequenties binnen het uitbreidingsproces verbonden kunnen worden aan gebrekkige aansluiting bij het GBVB. De Commissie onderzoekt op dit moment de mogelijkheden.

Vraag 11

Weet u of meer van dit soort initiatieven worden opgezet om «de Russische cultuur» in Servië te promoten?

Antwoord 11

Rusland is met een ambassade en verschillende centra, waaronder het Russian-Serbian Humanitarian Centre en het Russian House, aanwezig in Servië. De Russische invloed in Servië is zeer zorgelijk. Het kabinet beschikt echter niet over informatie dat vanuit deze centra sprake zou zijn van rekruteringsactiviteiten.

Vraag 12

Is het onder de Servische wet ook verboden om individuen te rekruteren voor strijd in het buitenland? Zo ja, hoe verhoudt de aanwezigheid van een centrum van de Wagner Groep zich daarmee?

Antwoord 12

Ja, het is onder de in het antwoord op vraag 3 genoemde Servische wet verboden om individuen te rekruteren om te vechten in het buitenland. Ik verwijs u tevens naar het antwoord op vraag 6.

Vraag 13

Ziet u ook eventuele veiligheidsrisico's voor de regio nu duidelijk is dat de Wagner Groep haar activiteiten aan het vergroten is in Servië? Hoe beoordeelt u de veiligheidsrisico's specifiek voor Kosovo?

Antwoord 13

Er is vooralsnog geen helder beeld over de omvang en invloed van de Wagner Groep in Servië en de rest van de regio. Aanwezigheid van c.q. steun aan deze groep zal van negatieve invloed op de veiligheid en stabiliteit in de regio zijn. Nederland blijft de ontwikkelingen rond de Wagner Groep in de regio nauwlettend volgen.

Vraag 14

Klop het dat er veel Russische burgers naar Servië zijn afgereisd om te voorkomen dat ze opgeroepen worden voor het Russische leger? Vormt de aanwezigheid van de Wagner-groep voor deze personen een bedreiging?

⁴ Motie van het lid Van Wijngaarden c.s. over voor oktober 2023 met voorstellen komen op basis waarvan in het toetredingsproces met een kandidaat-lidstaat consequenties verbonden kunnen worden aan een gebrekkige aansluiting bij het Gemeenschappelijk Buitenlands -en Veiligheidsbeleid, 8 december 2022, <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2022D53023&did=2022D53023>

Antwoord 14

Het klopt dat er Russische burgers naar Servië zijn afgereisd. Schattingen lopen uiteen van 150 duizend (formeel geregistreerde Russen) tot 250 duizend. Dit aantal loopt nog steeds op. Omdat de aanwezigheid van de Wagner Groep in Servië niet duidelijk is, kan geen uitspraak worden gedaan of en zo ja, in hoeverre deze Groep een bedreiging voor leden van de Russische gemeenschap in Servië vormt.

Vraag 15

Bent u het met de leden van de VVD eens dat de EU beschikbare drukmiddelen, zoals EU-fondsen, in moet zetten om de aanwezigheid van de Wagner Groep in Servië een halt toe te roepen? Hoe bent u van plan zich daarvoor in te zetten?

Antwoord 15

Voor het inzetten van drukmiddelen bij niet-naleving van het GBVB verwijs ik u naar het antwoord op vraag 10.